

Eğitim Alanında Mesleki Etik Kavramını Ele Alan Çalışmaların Tematik Analizi

Thematic Analysis of Studies Addressing the Concept of Professional Ethics in the Field of Education

Tunahan Karaarslan¹, Fatmagül Ergün²

¹*Sorumlu Yazar, Arş. Gör., İstanbul Esenyurt Üniversitesi, tunahankaraarslan@esenyurt.edu.tr, (https://orcid.org/0009-0003-5177-4073)*

²*Arş. Gör., İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi, fergun@29mayis.edu.tr (https://orcid.org/0009-0002-4137-8184)*

Geliş Tarihi: 04.05.2024

Kabul Tarihi: 11.04.2025

ÖZ

Bu araştırmanın amacı eğitim alanında mesleki etik kavramına yönelik yapılan çalışmaların tematik analizini yapmak olarak belirlenmiştir. Araştırma kapsamında Google Akademik, DergiPark ve ULAKBİM veri tabanlarında yer alan tüm makaleler “mesleki etik” anahtar kelimesiyle taranmış ve eğitim alanında yapılan toplam 37 makale incelenmek için belirlenmiştir. Çalışmanın amacına uygun bir şekilde seçilen ilgili makalelerin yayınlanma yılları, anahtar kelimeleri, nedenleri, amaçları, yöntemleri, sonuçları ve önerileri analiz edilmiştir. Eğitim alanında mesleki etik kavramına yönelik araştırma yapılan çalışmaların tematik analizinden elde edilen bulgularına bakıldığında en çok 2018 yılında çalışma gerçekleştirildiği, öğretmen-etik-öğrenci kelimelerinin anahtar kelime olarak kullanıldığı, öğretmen ve öğretmen aday örneklerinin kullanıldığı, mesleki etik kavramının eğitimdeki öneminin neden olarak gösterildiği, tarama araştırma desenine yer verildiği, genellikle ölçek kullanılarak verilerin toplandığı; en az eylem araştırma desenine yer verildiği, akademisyen ve okul yöneticileri örneklerinin kullanıldığı gibi sonuçlara ulaşılmıştır. Ayrıca bu tematik özelliklerin neden en çok-en az tercih edildiği tartışılmış ve yeni yapılacak çalışmalar için önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, mesleki etik, etik, tematik analiz.

ABSTRACT

The aim of this study is to conduct a thematic analysis of studies on the concept of professional ethics in the field of education. Within the scope of the research, all articles in the Google Academic, DergiPark and ULAKBİM databases were scanned with the keyword "professional ethics" and a total of 37 articles in the field of education were selected for examination. The general characteristics, justifications, purposes, methods, results and recommendations of the relevant articles selected in accordance with the purpose of the study were analyzed. When the findings obtained from the thematic analysis of studies conducted on the concept of professional ethics in the field of education were investigated, it was found that the most studies were conducted in 2018, the keywords teacher-ethics-student were the most used, teacher and teacher candidate samples were used, the significance of the concept of professional ethics in education was shown as the justification, the scanning research design was used, data was generally collected using scales; e-action research design was used the least, and academician and school administrator samples were used. In addition, the reasons why these thematic features were preferred the most-least were discussed and suggestions were made for future studies.

Keywords: Education, professional ethics, ethics, thematic analysis.

GİRİŞ

Etik, genel anlam olarak değerler ve ilkeler sistemi temelinde insanların doğruya yönelmesi olarak ifade edilirken etiğin özünde ise erdem, mutluluk, adalet, vicdan, sorumluluk, doğru-yanlış ve iyi-kötü gibi kavramların bilimsel bir şekilde incelenip değerlendirilmelerine dayanmaktadır (Guseynov, 2006). Etik, insanların sergilemiş oldukları işleri ve bu işleri gerçekleştirirken ki davranışlarının doğru veya yanlış olduğunu incelemektedir (Pisarenko & Pisarenko, 1973). Bir diğer tanımda ise etik, herhangi bir durumla karşılaşınca ne yapmak gerektiğine yönelik sorusunun yanıtını davranışlara aktaracak ve daha kuramsal bir bakışla soruların ardına geçmek olarak belirtilmektedir (Haynes, 2014). Bireylerin sosyal yaşantılarındaki değerlerini güvence altına almak amacıyla ne gibi davranışların yapıp yapılmayacağına dair düşüncelere veya çıkarım sonuçlarına etik ilkeler denilmektedir (Kuçuradi, 2006). Etik ilkelerin oluşmasının temelinde bireysellik, faydacılık, hakkaniyet ve insan hakları ilkeleri yer almaktadır. Bireylerdeki amaçların uzun dönemde kişisel kazançlarını arttırması bireysellik ilkesi kapsamındayken herkes için en iyi ve uygun olanın yapılması ise faydacılık ilkesi kapsamına girmektedir. Tüm kuralların tutarlı ve gerekçelere dayalı olması temelinde verilen kararlar hakkaniyet ilkesini belirtirken insan hakları ilkesi ise bireylerin varlığı ve bütünlüğü dahilinde temel insan hakları çerçevesinde oluşmaktadır (Lamberton & Minor, 1995, aktaran Aydın, 2012). Kısacası etik, belirli ilkeler temelinde adaleti, mutluluğu, doğruyu ve yanlış irdeleyen bir sistemdir. Etik sisteminden hareketle ortaya çıkan meslek etiği ise bireylerin mesleklerinde uygun veya uygun olmayan davranışları sergilemeleri bakımından önemli bir noktadır.

Meslek etiği, bireylerin meslektaşlarıyla ve toplumla olan ilişkilerini düzenli bir şekilde yürütmeleri için her mesleğin kendine has ilke ve kurallar oluşturduğu etik türüdür (Kolçak, 2013). Bireyin mesleğine yönelik uygulamaları yerine getirirken mesleğini sevmesi, mesleğine bağlılık duyması, mesleki yeterliliğini geliştirmesi, meslekteki dürüstlüğü, mesleki güvenilirliği ve bunların hepsini devam ettirmesi mesleki etik ilkelerini oluşturmaktadır (Manolova, 2011). Mesleki ilkeler temelinde meslek etiğine bağlı bireylerin dünyanın her yerinde çalışmakta olan meslektaşlarıyla birlikte bu ilkelere uygun davranışları meslek etiğinin en önemli yararlarından biridir (Şahin, 2003). İnce (2014), meslek etiğine uygun olan davranışları adalet, eşitlik, dürüstlük, doğruluk, tarafsızlık, sorumluluk, insan hakları, hümanizm, bağlılık, hukukun üstünlüğü, sevgi, hoşgörü, laiklik, saygı, tutumluluk, demokrasi, olumlu insan ilişkileri, hizmet standartlarının yükseltilmesi, açıklık, emeğin hakkını verme ve yasa dışı emirlere karşı direnme olarak belirtmiştir. Meslek etiğine uygun olmayan davranışları ise Kolçak (2013), meslek hayatı içerisinde farklı nedenlerden dolayı ortaya çıkan çatışmalar, davranışsal sorunlar ve saldırgan davranışlar olarak ifade etmiştir. Meslek hayatındaki uygun ve uygun olmayan davranışların belirlenip insanların davranışlarına kazandırılması ise eğitim ile gerçekleştirilebilecek bir durumdur.

Yayla (2005) bireylerin doğuştan bir değer sistemi ile birlikte gelmediklerinden kaynaklı etik eğitiminin ortaya çıktığını ve bireylerin mükemmelleştirilmesi amacının gerekliliğini belirtmiştir. Eğitim ile etik ilişkisi bireylere hangi davranışları kazandırmanın belirlenmesiyle başlamış ve birbirleriyle olan güçlü ilişkileri sonucu süreç içerisinde daha çok gelişme göstermiştir (Aydın, 2016; Özmen & Güngör, 2008). Aytaç (1992), eğitimin toplumsallaşmasıyla birlikte eğitimde etiğin önem kazandığını belirtmiştir. Antik çağ düşünürlerinden biri olan Eflatun, öğrencinin öğretmenine karşı gelmemesi gerektiğini karşı gelirse de cezalandırılması gerektiğini vurgulamıştır. Bir diğer antik çağ düşünürü Aristoteles ise devletin bizzat eğitimin sorumluluğunu üstlenmesi gerektiğini ileri sürmüştür. Pieper (1999), eğitimin bireylerin davranışları ve kişilik oluşumları üzerinde etkili olduğunu ve sorumluluk, doğru-yanlış, adalet gibi eğitimle ilgili kavramların da etik bir yaklaşımla değerlendirilmesinin daha doğru olacağını belirtmiştir. Eğitimde etik dışı davranışlar sözlü taciz olarak da belirtilen hakaretin yanı sıra tokat atma, vurma, kulak çekme, sözlü veya dokunsal tacizlerle gerçekleştirilen bedensel ve cinsel tacizler olarak da belirtilmektedir (Köknel, 1996). Aydın

(2012) ise ayrımcılık, ihmal ve kötü alışkanlıkları da (sigara, alkol veya uyuşturucu kullanımı) eğitimde rastlanılan etik dışı davranışlar olarak ele almıştır. Eğitim ile birlikte bireylerin günlük ve mesleki yaşantılarındaki etik ilkeleri benimsemeleri sağlanabilir. Bu sayede başta eğitim alanındaki etik dışı davranışlar olmak üzere gündelik yaşamdaki birçok alanda uygun etik davranışların yaşanması ihtimali artırılmış olunabilir. Keskin ve Keskin (2023), eğitimde etik dışı davranışların önlenmesi için eğitim öğretim kapsamındaki etik dışı olan davranışların belirlenmesi ve ortadan kaldırılması için tedbirler alınması gerektiğini belirtmiştir. Eğitimde etik olmayan bu davranışların azaltılması veya ortadan kaldırılması için ise öğrencilere ve öğretmenlere saygı, dürüstlük ve adalet değerlerinin kazanımlarının aktarılmasının yanı sıra ahlaki konularda da eğitimlerin verilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Bu kapsamda toplumda etik davranışların sergilenmesi için öncelikle eğitim alanında etik davranışların oluşması toplumun refah düzeyi için önemli bir adım olduğu düşünülmektedir. Mesleki etik kavramı her alanda önemli olduğu gibi eğitim alanında da öncelikli öneme sahiptir. Etik davranışların olmadığı bir ortamda güvenilir, adaletli ve nitelikli bir eğitimin olması beklenemez. Bu kavram, eğitim alanında daha da kritik bir öneme sahiptir; çünkü eğitim, bireylerin etik değerleri kazanmasında ve toplumsal yapının oluşmasında belirleyici bir role sahiptir. Eğitimde etik ilkeler ihlal edildiğinde, nitelikli bir eğitim ortamının oluşması mümkün olmaz ve bu durum bireyler üzerinde olumsuz etkiler yaratır.

Eğitimde meslek etiği, eğitimcilerin davranışlarını ve karar alma süreçlerini yönlendiren ahlaki ilke ve standartları ifade eder. Bu kavram, eğitimcilerin öğrencilere, meslektaşlarına ve daha geniş eğitim camiasına karşı olan sorumluluklarını kapsar. Eğitimde meslek etiği; etik yeterlilik, iletişimde etik, etik kişilik ve karakter, bilimsel performansta etik başlıklarıyla ele alınabilir. Etik yeterlilik, öğretmenlik mesleğinin temel bir bileşeni olup eğitim ortamlarında etik ilkeleri uygulama becerisini içerir. Bu yeterlilik, mesleki gelişim için sistematik bir yaklaşımı ve öğrencilere etik yeterlilik kazandırmak için geleneksel ve yenilikçi öğretim yöntemlerinin kullanımını gerektirir (Kotkas vd., 2019). İletişimde etik; öğrenciler, meslektaşlar ve toplumla saygılı ve adil bir iletişimi sürdürmeyi içerir. Olumlu bir eğitim ortamı oluşturmak için iletişim becerileri ve kurumsal bağlılığın önemi vurgulanmaktadır (Vahed vd., 2019; Keykha & Imanipour, 2020). Etik Kişilik ve karakter; Eğitimciler, sorumluluk, saygı, güvenilirlik, adalet ve şefkat gibi etik özellikleri taşımalıdır. Bu özellikler, öğrencilere ahlaki bir örnek olmak ve eğitim kurumlarında etik davranış kültürü oluşturmak için kritik öneme sahiptir (Campbell, 1997; Keykha & Imanipour, 2020). Bilimsel performansta etik; araştırma ve akademik çalışmalarda etik standartlara uymayı, veri toplama, analiz ve raporlamada dürüstlüğü sağlamayı kapsar. Aynı zamanda araştırma konularının etik çerçevede seçilmesini ve sağlam bir teorik çerçevenin uygulanmasını içerir (Vahed vd., 2019; Keykha & Imanipour, 2020).

Meslek etiği, öğretmen eğitimi programlarında genellikle yeterince ele alınmamaktadır. Pek çok öğretmen ve yönetici etik ilkeler hakkında bilgi sahibi olmadan görevlerini sürdürmektedir. Ancak, öğretmenlerin mesleklerindeki ahlaki karmaşıklıkları yönetebilmesi için kritik öneme sahiptir. Öyle ki; etik ilkeler dahilinde meslek hayatını sürdüremeyen öğretmenler öğrencilerin de etik ilkeler dahilinde eğitim görmemesine sebep olmaktadır. Eğitimcilerin, meslekleri sırasında karşılaşılabilecekleri etik ikilemleri analiz edebilmeleri ve çözüm üretebilmeleri gerekmektedir (Maxwell & Schwimmer, 2016; Warnick & Silverman, 2011; Decker vd., 2021). Öğretmenler, öğrencilerin etik gelişiminde önemli bir rol oynar. Bu, müfredatta etik tartışmalara yer vermeyi ve etik davranışları modellemeyi içerir (Campbell, 1997).

Eğitimde meslek etiği, eğitimcilerin etkileşimlerini ve karar alma süreçlerini yönlendiren temel bir unsur olup, etik ilkelerin kapsamlı bir şekilde anlaşılmasını, etik yeterliliğin geliştirilmesini ve etik değerlerin benimsenmesini gerektirir. Taş vd. (2020) 1994-2020 yılları arasında eğitim alanında etik konulu çalışmaları incelemiş ve meslek etiğinin en merkezi konumda yer aldığını belirtmiştir. Ancak, meslek etiği öğretmen eğitimi içerisinde genellikle ihmal edilmekte ve bu durum, eğitim alanında mesleki etik kavramını ele alan çalışmaların

önemini artırmaktadır. Eğitimde meslek etiğine yönelik araştırmalar, karşılaşılan etik sorunların belirlenmesi ve bu sorunlara yönelik önlemler geliştirilmesi açısından büyük bir gereklilik arz etmektedir. Bu bağlamda, eğitimde meslek etiği ve öğretmen eğitiminin daha entegre ve sistematik yaklaşımlarla ele alınması gerektiği ortaya çıkmaktadır. Meslek etiği kavramı eğitim alanının önemli bir parçasıdır. Türkiye’de eğitim alanında meslek etiği kavramı üzerine yapılan çalışmalar, bu alandaki eğilimleri ve uygulamaları anlamak için önemli bir temel oluşturmaktadır. Alanyazında, Türkiye’de özellikle 2020 yılı ve sonrasında eğitimde meslek etiği kavramını bütüncül bir şekilde ele alan, araştırmaları derleyen, değerlendiren ve karşılaştıran kapsamlı bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu çalışma, eğitimde meslek etiği üzerine yapılan araştırmaları bir araya getirerek okuyucuların konuyla ilgili farkındalığını artırmayı, etik kavramına yönelik riskleri ve olanakları ortaya koymayı, alanya yapılan çalışmaların yönelimlerini ve eksikleribi belirlemeyi hedeflemektedir. Gerçekleştirilen bu çalışma kapsamında ele alınan makalelerin derlenmesiyle, eğitim alanında meslek etiği üzerine çalışacak araştırmacılara yeni araştırma fikirleri sunulması amaçlanmaktadır. Bu kapsamda bu çalışmanın amacı Türkiye’de eğitim alanındaki mesleki etik kavramına ilişkin yapılan çalışmaların tematik analizini sunmaktır. Bu çalışmada Türkiye’de eğitim alanında meslek etiği ile ilgili yapılan makalelerin yayınlanma yıllarını, anahtar kelimelerini, nedenlerini, amaçlarını, araştırma desenlerini, örneklemelerini, örneklem büyüklüklerini, veri toplama araçlarını, veri analiz tekniklerini, sonuçlarını ve önerilerini incelenmektedir. Bu amaç doğrultusunda aşağıda yer alan araştırma sorularına yanıtlar aranacaktır.

1. Eğitimde meslek etiği kavramını ele alan çalışmaların yayınlanma yılları nelerdir?
2. Eğitimde meslek etiği kavramını ele alan çalışmaların anahtar kelimeleri nelerdir?
3. Eğitimde meslek etiği kavramını ele alan çalışmaların nedenleri nelerdir?
4. Eğitimde meslek etiği kavramını ele alan çalışmaların amaçları nelerdir?
5. Eğitimde meslek etiği kavramını ele alan çalışmaların yöntemleri nelerdir?
6. Eğitimde meslek etiği kavramını ele alan çalışmaların elde ettikleri sonuçlar nelerdir?
7. Eğitimde meslek etiği kavramını ele alan çalışmaların önerileri nelerdir?

YÖNTEM

2.1. Araştırma Deseni

Bu çalışmada sistematik derleme çalışmalarından biri olan tematik analiz araştırma yöntemi kullanılmıştır. Tematik analiz yöntemi içerik analiz türlerinden biri olarak kullanılır (İnan & Uyangör, 2022). Tematik analiz araştırma yöntemi, çalışmaların temalar halinde düzenlenmesini, verilerin sentezlenmesini ve yorumlanmasını ve sonuçlardaki benzer veya farklı yönlerin karşılaştırılmasını içerir (Çalık & Sözbilir, 2014). Bu yöntem ile çalışmaların ortak eğilimleri kapsamlı ve yorumlayıcı bir şekilde analiz edilir. Bu süreç, araştırılan konunun genel yapısını daha derinlemesine anlamayı (Au, 2007) ve öncelikli alanların tespit edilmesini bütüncül bir perspektifle kolaylaştırır. Böylelikle ilgili alanda yapılan çalışmalar bütüncül bir şekilde incelenerek sentezlenir. Bu kapsamda, çalışmanın amacı doğrultusunda, Türkiye’de eğitim alanında meslek etiği kavramını konu alan çalışmalar tematik analiz yöntemi ile araştırılmıştır. Bu yöntem ile Türkiye’de eğitim alanında mesleki etik konusuna yönelik yapılan makaleler bütüncül bir şekilde ele alınmıştır.

2.2. Verilerin Toplanması ve Analizi

Bu araştırmada, eğitim alanında mesleki etik kavramına ilişkin alanyazının kapsamlı bir şekilde incelenmesi için Google Akademik, DergiPark ve ULAKBİM veri tabanlarında yer alan Türkiye kaynaklı tüm makaleler “mesleki etik” anahtar kelimeleri kullanılarak taranmıştır. Tarama sonucunda, ilk çalışmanın 2006 yılında yapıldığı belirlenmiş olup, 2006’dan Nisan 2024 tarihine kadar olan ilgili çalışmalar değerlendirmeye alınmıştır. 2023 ve 2024 yıllarında bu konuda herhangi bir çalışmanın yayınlanmadığı belirlenmiştir. Tarama işlemi sırasında çalışmanın "mesleki etik" anahtar kelimesini içermesi temel kriter olarak belirlenmiş, sonrasında ise yalnızca eğitim alanında yapılan çalışmalar seçilmiştir. Sonuç olarak belirlenen ölçütlere uyan 37 makale analiz edilmiştir. Bu çalışmalar; yayınlanma yılları, anahtar kelimeleri, nedenleri, amaçları, yöntemleri (araştırma desenleri, örneklemeleri, örneklem büyüklükleri, veri toplama araçları, veri analiz teknikleri), sonuçları ve önerileri bakımından detaylı olarak incelenmiştir. Verilerin analizinde betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Betimsel analiz sürecinde, çalışmaların tam metinleri incelenerek öncelikle ana kategoriler belirlenmiş, sonrasında ise alt kategoriler oluşturulmuştur. Verilerin yorumlanmasında basit istatistiksel yöntemlerden yararlanılarak kategorilerin frekans ve yüzdelik değerleri hesaplanmıştır. Bu çalışma derleme çalışması olduğundan dolayı etik beyan gerekmemektedir.

2.3. Geçerlilik ve Güvenilirlik

Araştırmanın geçerli ve güvenilir sonuçlar ortaya koyabilmesi için çeşitli önlemler alınmıştır. Araştırmanın geçerliliğini sağlamak adına, veri toplama süreci sistematik ve şeffaf bir şekilde yürütülmüştür. Her iki araştırmacı da literatür taraması yapmıştır. Veri analizinde iki araştırmacı da analiz yapmış ve kategoriler karşılaştırılarak en son haline getirilmiştir. Güvenirliği sağlamak amacıyla ise, veriler belirlenen kategoriler doğrultusunda tekrar tekrar analiz edilerek tutarlılık kontrolü yapılmış, farklı zamanlarda yapılan analizler arasında anlamlı bir fark olup olmadığı gözlemlenmiştir. Bu süreçler, araştırmanın bilimsel geçerliliğini ve güvenilirliğini artırmayı amaçlamaktadır.

BULGULAR

Araştırma sorularına cevap bulunması için bu bölümde çalışmanın bulguları aşağıda altı başlık halinde sunulmuştur. Bu kapsamda incelenen makalelerin yayınlanma yılları, anahtar kelimeleri, nedenleri, amaçları, araştırma yöntemleri, sonuçları ve önerilerine yönelik bulgular açıklanmıştır.

3.1. Eğitim Alanında Mesleki Etik Kavramını Ele Alan Çalışmaların Yayınlanma Yılları ve Anahtar Kelimelerine İlişkin Bulgular

Çalışmanın bu kısmında eğitim alanında mesleki etik kavramını ele alan makalelerin yayınlanma yılları ve anahtar kelimelerine ilişkin bulgular yer almaktadır.

Tablo 1’de eğitim alanında mesleki etik kavramını ele alan çalışmaların yayınlanma yıllarının frekansları ve yüzde değerleri sunulmuştur.

Tablo 1

Eğitim Alanında Mesleki Etik Kavramını Ele Alan Çalışmaların Yayınlanma Yıllarına İlişkin Bulgular

Yayınlanma Yılları	Frekans	Yüzde (%)
2023	-	0
2022	2	5.4
2021	2	5.4
2020	3	8.1
2019	4	10.8
2018	7	18.9
2017	3	8.1
2016	4	10.8
2014	1	2.7
2013	3	8.1
2012	2	5.4
2011	2	5.4
2010	2	5.4
2009	-	0
2008	1	2.7
2007	-	0
2006	1	2.7
Toplam	37	100

Tablo 1 incelendiğinde eğitim alanında mesleki etik kavramını ele alan ilk makalenin 2006 yılında yapıldığı; makalelerin %18.9'u 2018 yılında , %10.8'i 2019 yılında, %10.8'i 2016 yılında yapıldığı görülmektedir. 2016 yılından itibaren eğitim alanında mesleki etik kavramına ilişkin çalışmaların arttığı, 2019 yılından itibaren azalmaya başladığı görülmektedir. Öğretmenlik meslek etiğine ilişkin yasal düzenlemeler ve politikalar, akademik çalışmaların seyrini etkilemiş olabilir. 2016 sonrası düzenlemeler ve etik konusundaki artan farkındalık nedeniyle akademik çalışmalar hızlanmış, ancak 2019'dan sonra bu konunun görece oturması ve yeni mevzuat değişikliklerinin azalması akademik ilgiyi düşürmüş olabilir. Ayrıca, 2019 sonrasında pandemi süreci ile birlikte akademik çalışmaların odağı değişmiş olabilir. Pandemi döneminde daha çok uzaktan eğitim, dijitalleşme ve kriz yönetimi gibi konulara yönelim olması nedeniyle mesleki etik konusundaki araştırmalarda azalma yaşanmış olabilir.

Şekil 1'de eğitim alanında mesleki etik kavramını ele alan çalışmaların anahtar kelimelerinin frekansları ve yüzde değerleri sunulmuştur.

Eğitim Alanında Mesleki Etik Kavramını Ele Alan Çalışmaların Anahtar Kelime Kullanımları

Şekil 1’de yer alan anahtar kelimelerin punto büyüklüğü kullanım sıklığına göre belirlenmiştir. Şekil 1 incelendiğinde çalışmalarda en çok kullanılan anahtar kelimelerin “mesleki etik”, “öğretmenlik meslek etiği”, “etik”, “öğretmen” ve “öğretmen adayı” olduğu görülmektedir. Bu durum, araştırmaların büyük çoğunluğunun öğretmenlerin mesleki etik anlayışına ve öğretmen adaylarının etik değerlerine odaklandığını ortaya koymaktadır. "Etik dışı davranışlar", "etik karar verme", "etik ve ahlak", "sosyal bilgiler", "öğretim elemanı", "etik ölçüğü", "görev sorumluluğu", "öğrencilere ilişkin etik", "özel eğitim", ve "etik değerler" gibi ifadeler orta büyüklükte yer almakta olup, bu konuların da çalışmalar içinde belirli bir ağırlığa sahip olduğunu göstermektedir. "Etik dışı davranışlar" teriminin görece büyük olması, araştırmaların etik ihlaller üzerine de yoğunlaştığını düşündürmektedir. Küçük puntolarla yazılmış olan kelimeler arasında "etik eğitimi", "yükseköğretim", "ortaokul", "akademik etik", "etik kodlar", "öğrenci etiği" gibi ifadeler yer almaktadır. Bu durum, mesleki etik konusunun daha çok öğretmenlik mesleği çerçevesinde ele alındığını, ancak zaman zaman akademik etik veya öğrenci etiği gibi alt konulara da değinildiğini göstermektedir. Sonuç olarak, eğitim alanında mesleki etik konusundaki çalışmaların büyük ölçüde öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının mesleki etik anlayışı, etik karar alma süreçleri ve etik dışı davranışlar üzerine yoğunlaştığını ortaya koymaktadır. Ancak, daha az sıklıkta da olsa etik eğitimi, akademik etik ve çeşitli eğitim düzeylerinde etik anlayışı gibi konulara da değinildiği görülmektedir.

3.2. Eğitim Alanında Mesleki Etik Kavramını Ele Alan Çalışmaların Nedenlerine İlişkin Bulgular

Çalışmanın bu kısmında eğitim alanında mesleki etik kavramını ele alan makalelerin nedenlerine ilişkin bulgular yer almaktadır.

Tablo 2’de eğitim alanında mesleki etik kavramını ele alan çalışmaların nedenlerinin frekansları ile yüzde değerleri sunulmuştur.

Tablo 2

Eğitim Alanında Mesleki Etik Kavramını Ele Alan Çalışmaların Nedenlerine İlişkin Bulgular

Nedenleri	Frekans	Yüzde (%)
Yeterli çalışmanın olmaması	12	32.4
Öğretmenlik mesleğine katkı	1	2.7
Psikolojik danışman eğitimcilerine katkı	1	2.7
Algı yaklaşımını etik değerlendirmelerinde sınırlı olması	1	2.7
Formasyon eğitiminin etkili olup olmaması	1	2.7

Etik ve mesleki etik kavramının eğitimde önemi	19	51.3
Mesleki etik kavramının yeniden incelenmesi ihtiyacı	2	5.4
Toplam	37	100

Tablo 2 incelendiğinde eğitim alanında mesleki etik kavramını ele alan çalışmaların %51.3'ü "Etik ve mesleki etik kavramının eğitimde önemi" nedeniyle yapılmıştır. Bu durum, etik konularının eğitimde kritik bir unsur olarak görüldüğünü ve araştırmaların bu alanı derinlemesine inceleme ihtiyacı duyduğunu göstermektedir. Fakat çalışmaların büyük bir kısmının benzer nedenlere dayanması, konunun derinlemesine incelenmesi yerine yüzeysel tekrarlar içerdiğini düşündürülebilir. Çalışmaların %32.4'ü "Yeterli çalışmanın olmaması" nedeniyle yapılmıştır. Bu durum araştırmacıların bu konuda eksiklik fark ettiklerini ve literatüre katkı sağlamak amacıyla çalışma yaptıklarını göstermektedir. Fakat etik çalışmalarının yalnızca öğretmenlik mesleğiyle sınırlı kaldığını ve eğitimdeki diğer paydaşların (okul yöneticileri, rehber öğretmenler, öğrenciler vb.) yeterince ele alınmadığını gösterir. Teknoloji, dijital etik, yapay zeka gibi modern eğitim anlayışlarıyla bağlantılı etik konularına yönelik nedenler tabloda yer almamaktadır. Günümüz eğitim sisteminde öğretmenlerin etik karar alma süreçleri, sosyal medya kullanımı ve öğrenci-öğretmen ilişkilerindeki dijital etik gibi yeni sorunların göz ardı edildiği söylenebilir. Ayrıca nedenlerin büyük kısmı yüzeysel bırakılmış olup, detaylı teorik temellendirme eksiktir. Daha kapsamlı ve eleştirel çalışmalar yapılmadığı sürece, alanyazındaki tekrarlar artabilir ve eğitimde meslek etiği konusunda gerçek anlamda yeni bir bakış açısı kazandırmak zorlaşabilir.

3.3. Eğitim Alanında Mesleki Etik Kavramını Ele Alan Çalışmaların Amaçlarına İlişkin Bulgular

Çalışmanın bu kısmında eğitim alanında mesleki etik kavramını ele alan makalelerin amaçlarına ilişkin bulgular yer almaktadır.

Tablo 3'te eğitim alanında mesleki etik kavramını ele alan çalışmaların amaçlarının frekansları ve yüzde değerleri sunulmuştur.

Tablo 3

Eğitim Alanında Mesleki Etik Kavramını Ele Alan Çalışmaların Amaçlarına İlişkin Bulgular

Amaçları	Frekans	Yüzde (%)
Eğitim alanında etik ile ilgili kuramsal bilgi sunmak	8	21.6
Etik ve mesleki etik algıları, ikilemleri, davranışları ve görüşleri incelemek.	18	48.6
Meslek etiği algılarının farklı değişkenlerle ilişkisini incelemek. (Örgütsel etik iklim türleri, Mesleki motivasyon, Eleştirel düşünme tutumları, Örgütsel vatandaşlık davranışları)	4	10.8
Meslek etiğine yönelik algıları tespit etmek amacıyla bir ölçek geliştirmek veya meslek etiğine yönelik etik ilkeleri belirlemek.	4	10.8
Etik algıları etkileyen değişkenleri incelemek. (Meslek etiği dersi, Pedagojik eğitim)	2	5.4
Meslek etiğinin meslek yaşamına etkisini incelemek.	1	2.7
Toplam	37	100

Tablo 3 incelendiğinde eğitim alanında mesleki etik kavramını ele alan çalışmaların %48.6'sı "Etik/mesleki etik algıları, ikilemleri, davranışları ve görüşleri incelemek." amacıyla yapılmıştır. Bu durum, etikle ilgili kuramsal ve pratik boyutların araştırmacılar tarafından önemli görüldüğünü gösterir. Eğitimde etik değerlerin nasıl algılandığı, hangi ikilemlerin yaşandığı ve etik davranışların nasıl şekillendiği gibi konular, öğretmenlerin ve diğer eğitim

bileşenlerinin etik kararlarını anlamak açısından önemlidir. Çalışmaların %21.6'sı "Eğitim alanında etik ile ilgili kuramsal bilgi sunmak" amacıyla yapılmıştır. Bu durum, etik kavramının teorik çerçevesini belirleme açısından önemlidir ve alanyazına katkı sağlamaktadır. "Meslek etiği algılarının farklı değişkenlerle ilişkisini incelemek" (%10.8) ve "Etik algıları etkileyen değişkenleri incelemek" (%5.4) gibi amaçlar, etik kavramının bireysel ve örgütsel değişkenlerle ilişkisini anlamaya yönelik önemli katkılar sunmaktadır. Meslek etiği ile örgütsel etik iklim, motivasyon, eleştirel düşünme ve örgütsel vatandaşlık gibi faktörler arasındaki bağlantıların araştırılması, öğretmenlerin etik karar alma süreçlerinin daha geniş bir bağlamda değerlendirilmesini sağlar. "Meslek etiğine yönelik algıları tespit etmek amacıyla bir ölçek geliştirmek veya meslek etiğine yönelik etik ilkeleri belirlemek" (%10.8) oranında araştırmalar yapılmıştır. Bu, meslek etiğinin ölçülebilir hale getirilmesi açısından önemli bir katkıdır. Araştırmaların büyük bir kısmı etik algıları ve teorik çerçeveyi incelemeye odaklanmıştır. Ancak meslek etiğinin uygulamada nasıl karşılık bulduğuna, öğretmenlerin etik kararlarını nasıl verdiğine ve eğitim ortamında etik ihlallerinin nasıl önlenebileceğine dair araştırmalar eksik görünmektedir. Eğitimde etik konuları ele alınırken, öğretmenlik meslek etiği yönetmelikleri, yasal düzenlemeler ve eğitim politikalarıyla olan ilişkisi yeterince incelenmemiştir. Öğretmenlerin etik kararlarını etkileyen yönetmelik değişiklikleri veya eğitim sistemindeki reformların etik üzerindeki etkileri hakkında çalışmaların az olması önemli bir eksiklikler. Dijital çağın getirdiği sosyal medya etiği, yapay zeka kullanımı, çevrimiçi eğitimde etik sorunlar gibi konuların araştırmalarda yer almaması dikkat çekicidir. Günümüz öğretmenleri, dijital mahremiyet, öğrenci verilerinin korunması, dijital zorbalık ve çevrimiçi öğretimde etik kararlar gibi konularla karşı karşıya kalmaktadır. Ancak tablo, bu tür konuların etik araştırmalarda yeterince yer almadığını göstermektedir.

3.4. Eğitim Alanında Mesleki Etik Kavramını Ele Alan Çalışmaların Araştırma Yöntemlerine İlişkin Bulgular

Çalışmanın bu kısmında eğitim alanında mesleki etik kavramını ele alan makalelerin araştırma yöntemlerine (araştırma desenlerine, örneklemelerine, örneklem büyüklüklerine, veri toplama araçlarına, veri analiz tekniklerine) ilişkin bulgular yer almaktadır.

Tablo 4'te eğitim alanında mesleki etik kavramını ele alan çalışmaların araştırma yöntem ve desenlerine yönelik frekansları ve yüzde değerleri sunulmuştur.

Tablo 4

Eğitim Alanında Mesleki Etik Kavramını Ele Alan Çalışmaların Araştırma Yöntem ve Desenlerine İlişkin Bulgular

Araştırma Yöntemleri	Araştırma Desenleri	Frekans	Yüzde (%)
Nitel Yöntem	Derleme	9	24.3
	Durum Çalışması	5	13.5
	Olgu bilim (fenomonolojik)	3	8.1
	Eylem araştırması	1	2.7
Nicel Yöntem	Tarama	14	37.8
	İlişkisel Tarama	4	10.8
Karma Yöntem	Tarama	1	2.7
	Toplam	37	100

Tablo 4, eğitim alanında mesleki etik kavramını ele alan çalışmaların araştırma desenlerine yönelik frekansları ve yüzdelik değerlerini göstermektedir. Nitel araştırma yöntemleri, derleme, durum çalışması, olgu bilim (fenomenolojik) ve eylem araştırması gibi farklı desenleri içermektedir. En yüksek frekansa sahip olan desen, derleme çalışmaları olup, toplamda 9 çalışma (%24.3) ile öne çıkmaktadır. Durum çalışmaları ise 5 çalışma (%13.5) ile

takip etmektedir. Bu durum, mesleki etik alanında nitel çalışmaların, özellikle literatür taraması ve durum analizi gibi derinlemesine incelemelere dayalı çalışmaların yaygın olduğunu göstermektedir. Olgu bilim (fenomenolojik) ve eylem araştırması ise nispeten daha düşük frekanslara sahip olup, sırasıyla 3 (%8.1) ve 1 (%2.7) çalışma ile yer almaktadır. Bu durum, fenomenolojik ve eylem araştırmalarının, mesleki etik gibi soyut ve dinamik bir kavramı ele alırken zorluklarla karşılaşabileceğini veya daha spesifik koşullarda yapılması gerektiğini düşündürmektedir. Nicel araştırma yöntemlerine baktığımızda, tarama çalışmaları 14 adet (%37.8) ile en yüksek orana sahiptir. İlişkisel tarama ise 4 (%10.8) çalışma ile takip edilmektedir. Nicel araştırmaların genel olarak mesleki etik üzerine yapılan çalışmalarda daha fazla tercih edildiği görülmektedir. Bu durum, mesleki etik gibi genelleştirilebilir sonuçların elde edilmesi amaçlanan bir alanda nicel araştırmaların etkili olduğunu gösteriyor olabilir. Karma yöntemle yapılan sadece 1 çalışma (%2.7) ise, hem nitel hem de nicel verilerin bir arada kullanılmasının nispeten daha az tercih edildiğini ortaya koymaktadır. Karma yöntemlerin az tercih edilmesi var olan bir eksiklik olarak görülmektedir.

Tablo 5'te eğitim alanında mesleki etik kavramını ele alan çalışmaların örneklemlerine yönelik frekansları ve yüzde değerleri sunulmuştur.

Tablo 5

Eğitim Alanında Mesleki Etik Kavramını Ele Alan Çalışmaların Örneklemlerine İlişkin Bulgular

Örneklemeleri	Frekans	Yüzde (%)
Öğretmenler ile	4	10.8
Okul Yönetimi/ Eğitim Denetmeni	1	2.7
Akademisyenler	1	2.7
Okul Yöneticileri	9	24.3
Öğretmenler	10	27
Öğretmen Adayları	1	2.7
İlköğretim Öğrencileri	2	5.4
Üniversite Öğrencileri	4	10.8
Alanyazın	5	13.5
Yok	37	100
Toplam		

Tablo 5, eğitim alanında mesleki etik kavramını ele alan çalışmalarda kullanılan örneklemelerin frekansları ve yüzdelik değerlerini göstermektedir. En yüksek orana sahip örneklem grubunu öğretmen adayları oluşturmaktadır; bu grup 10 çalışma (%27) ile en çok tercih edilen örneklem olmuştur. Öğretmenler ise 9 çalışma (%24.3) ile ikinci sırada yer almaktadır. Bu sonuç, mesleki etik çalışmaları için öğretmen ve öğretmen adaylarının, özellikle eğitim ortamlarında etik davranışların ve tutumların analiz edilmesi açısından önemli bir hedef grup olduğunu göstermektedir. Öğretmenler ile okul yönetimi veya eğitim denetmenleri ise 4 çalışma (%10.8) ile bir başka dikkat çeken grup olmuştur. Buna karşın, akademisyenler, okul yöneticileri, ilköğretim öğrencileri ve üniversite öğrencileri gibi gruplar daha az temsil edilmiştir. Bu gruplar sırasıyla sadece 1 veya 2 çalışma ile yer almakta ve toplamda %14.1'lik bir oranı oluştururlar. Özellikle akademisyenlerin ve okul yöneticilerinin, mesleki etik üzerine yapılan çalışmalarda daha fazla yer alması beklenirken, bu düşük oranlar, bu alanda yapılacak araştırmaların bu kesime dair eksik kaldığını veya daha az önceliklendirildiğini gösteriyor olabilir. Ayrıca, alanyazın kategorisinin de 4 çalışma (%10.8) ile bir oranı vardır, bu da alanyazının doğrudan örneklem olmasının, çalışmalarda mesleki etik ile ilgili daha derinlemesine bir inceleme yapıldığına işaret edebilir.

Tablo 6’da eğitim alanında mesleki etik kavramını ele alan çalışmaların örneklem büyüklüklerine yönelik frekansları ve yüzde değerleri sunulmuştur.

Tablo 6

Eğitim Alanında Mesleki Etik Kavramını Ele Alan Çalışmaların Örneklem Büyüklüklerine İlişkin Bulgular

Örneklem Büyüklükleri	Frekans	Yüzde (%)
1-50	6	16.2
51-100	1	2.7
101-500	15	40.5
501-1000	5	13.5
Yok	8	21.6
Belirtilmemiş	2	5.4
Toplam	37	100

Tablo 6, eğitim alanında mesleki etik kavramını ele alan çalışmaların örneklem büyüklüklerine ilişkin verileri sunmaktadır. En yaygın örneklem büyüklüğü aralığı, 101-500 arasında yer almakta olup, 15 çalışma (%40.5) bu grupta yer almaktadır. Bu, araştırmaların çoğunun orta büyüklükteki örneklemle gerçekleştirildiğini göstermektedir. Diğer bir yaygın aralık ise 1-50 kişilik örneklem olup, 6 çalışma (%16.2) bu büyüklükte bir örneklem kullanmıştır. 501-1000 kişilik örneklem büyüklüğünde yapılan çalışmalar ise 5 adet (%13.5) olup, bu grup daha az yaygındır. 101-500 kişilik örneklem, araştırmaların genellenebilirliğini artırabilir ve daha geniş bir kitleye dair sağlam veriler elde edilmesine imkan tanır. Ayrıca, 1-50 kişilik örneklem de daha derinlemesine, nitel araştırmalara olanak sağlayabilir.

Tablo 7’de eğitim alanında mesleki etik kavramını ele alan çalışmaların veri toplama araçlarına yönelik frekansları ve yüzde değerleri sunulmuştur.

Tablo 7

Eğitim Alanında Mesleki Etik Kavramını Ele Alan Çalışmaların Veri Toplama Araçlarına İlişkin Bulgular

Veri Toplama Araçları	Frekans	Yüzde (%)
Anket	4	10.8
Açık uçlu soru formu	3	8.1
Ölçek	15	40.5
Görüşme	6	16.2
Akademik veri tabanları	4	10.8
Yok	5	13.5
Toplam	37	100

Tablo 7, eğitim alanında mesleki etik kavramını ele alan çalışmaların veri toplama araçlarına ilişkin frekans ve yüzdelik değerleri sunmaktadır. En fazla tercih edilen veri toplama aracı, ölçek olup, 15 çalışma (%40.5) ile bu yöntem öne çıkmaktadır. Ölçeklerin kullanımı, mesleki etik gibi kavramların ölçülmesinde genellikle daha objektif ve standardize edilmiş veriler elde edilmesine olanak tanır, bu da araştırmaların güvenilirliğini artırır. Görüşme ise 6 çalışma (%16.2) ile ikinci sırada yer almakta olup, bu araç, katılımcıların derinlemesine görüşlerini ve deneyimlerini anlamak için tercih edilmiştir. Anket ve akademik veri tabanları her biri 4 çalışma (%10.8) ile benzer bir orana sahiptir. Anketler, geniş kitlelere hızlı bir şekilde veri toplama imkanı sunarken, akademik veri tabanları ise mevcut literatürden bilgi edinme noktasında kullanılmıştır. Açık uçlu soru formu ise 3 çalışma (%8.1) ile daha az tercih edilmiştir. Bu araç, katılımcıların daha özgür bir şekilde cevaplar vermelerine olanak tanırken,

analiz sürecini daha karmaşık hale getirebilir. Sonuç olarak ölçeklerin yaygın kullanımı, nicel veri toplamanın öne çıktığını gösterirken, görüşme gibi nitel veri toplama araçlarının da mesleki etik gibi derinlemesine analiz gerektiren konularda önemli bir yer tuttuğu söylenebilir.

Tablo 8’de eğitim alanında mesleki etik kavramını ele alan çalışmaların veri analiz tekniklerine yönelik frekansları ve yüzde değerleri sunulmuştur.

Tablo 8

Eğitim Alanında Mesleki Etik Kavramını Ele Alan Çalışmaların Veri Analiz Tekniklerine İlişkin Bulgular

Veri Analiz Teknikleri	Frekans	Yüzde (%)
ANOVA/MANOVA	9	24.3
Korelasyon Katsayısı	2	5.4
Faktör Analizi	3	8.1
t-testi	4	10.8
İçerik analizi	10	27
Mann Whitney-U ve Kruskal Wallis	1	2.7
Yok-Belirtilmemiş	8	21.6
Toplam	37	100

Tablo 8 incelendiğinde eğitim alanında mesleki etik kavramını ele alan çalışmalarda en yaygın kullanılan veri analiz tekniği, içerik analizi olup, 10 çalışma (%27) ile en yüksek oranı oluşturmuştur. ANOVA/MANOVA 9 çalışma (%24.3) ile ikinci sırada yer almakta ve gruplar arasındaki farkların analiz edilmesi için yaygın olarak kullanılır. Bu testler, özellikle nicel verilerle yapılan çalışmalarda grup karşılaştırmalarının yapıldığı durumlarda tercih edilmektedir. t-testi ise 4 çalışma (%10.8) ile başka bir yaygın nicel analiz tekniği olup, iki grup arasındaki farkların ölçülmesinde kullanılır. Bir diğer dikkat çeken nokta, "Yok-Belirtilmemiş" kategorisinde 8 çalışma (%21.6) bulunmasıdır. Bu durum, veri analizi tekniklerinin açıkça belirtilmediği veya bu tekniklerin kullanılmadığı çalışmaların varlığını göstermektedir. Bu eksiklik, araştırmaların metodolojik şeffaflık açısından problem yaratabilir ve sonuçların doğruluğu üzerinde olumsuz etkiler oluşturabilir.

3.5. Eğitim Alanında Mesleki Etik Kavramını Ele Alan Çalışmaların Sonuçlarına İlişkin Bulgular

Çalışmanın bu kısmında eğitim alanında mesleki etik kavramını ele alan makalelerin sonuçlarına ilişkin bulgular yer almaktadır.

Tablo 9’da eğitim alanında mesleki etik kavramını ele alan çalışmaların sonuçlarının yönelik frekansları ve yüzde değerleri sunulmuştur.

Tablo 9

Eğitim Alanında Mesleki Etik Kavramını Ele Alan Çalışmaların Sonuçlarına İlişkin Bulgular

Sonuçları	Frekans	Yüzde (%)
Eğitim alanında etik ve mesleki etik kavramına ilişkin açıklama verilmiştir.	14	37.8
Etik algılamalar, davranışlar, duyarlılık çeşitli değişkenlere göre farklılaşmamaktadır. (Alınan eğitim, öğrenim durumu, cinsiyet, kıdem yılı, yaş, yurt dışı deneyimi)	3	8.1
Etik algılamalar, değerler, davranışlar, duyarlılık çeşitli değişkenlere göre farklılaşmaktadır. (Sınıf, cinsiyet, branş, cinsiyet, yaş, medeni hal, kıdem yılı, sosyo-ekonomik durum, öğrenim durumu, konum)	6	16.2
Öğretmenlik meslek etiği ile çeşitli değişkenler arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki bulunmuştur. (Örgütsel etik kimlik, eleştirel düşünme eğilimleri,	4	10.8

mesleki sorumlulukları, örgütsel vatandaşlık)		
Meslek etiğine yönelik algılarını tespit etmek amacıyla bir ölçek geliştirilmiştir/ etik ilkeler belirlenmiştir.	4	10.8
Değişkenler etik davranışı etkilemektedir. (Meslek etiği dersi, farklı etnik köken, sosyo-ekonomik durum)	2	5.4
Değişkenler etik davranış etkilememektedir (Pedagojik eğitim)	1	2.7
Karşılaşılan etik değerler farklı değişkenlere göre bireyleri etkilemektedir. (Cinsiyet)	1	2.7
Mesleki etik eğitimi mesleki yaşamını etkilemektedir.	2	5.4
Toplam	37	100

Tablo 9, eğitim alanında mesleki etik kavramını ele alan çalışmaların sonuçlarını ve bu sonuçların frekanslarını ve yüzde değerlerini sunmaktadır. En yaygın sonuç, eğitim alanında etik ve mesleki etik kavramına ilişkin açıklama yapılması olup, 14 çalışma (%37.8) ile en yüksek oranı oluşturmuştur. Bu sonuç, mesleki etik üzerine yapılan çalışmalarda kavramların net bir şekilde tanımlanmasına ve açıklanmasına büyük bir önem verildiğini göstermektedir. Bir diğer önemli sonuç ise etik algılamalar, değerler, davranışlar ve duyarlılığın çeşitli değişkenlere göre farklılaşması durumu olup, 6 çalışma (%16.2) ile ikinci sırada yer almaktadır. Bu durum, mesleki etikle ilgili algıların ve tutumların, bireylerin cinsiyet, yaş, eğitim durumu gibi farklı özelliklerine göre değişebileceğine dair bulgular ortaya koymaktadır. Ayrıca, etik algılamalar ve davranışların bazı değişkenlere göre farklılaşmaması konusu da 3 çalışma (%8.1) ile belirli bir oran oluşturmuştur, bu da bazı faktörlerin etik davranışlar üzerinde belirgin bir etki yaratmadığını göstermektedir. Öğretmenlik meslek etiği ile çeşitli değişkenler arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunması 4 çalışma (%10.8) ile bir diğer yaygın sonuçtur. Bu bulgu, meslek etiği ile ilişkili faktörlerin (örneğin örgütsel etik kimlik ve mesleki sorumluluklar) öğretmenlerin tutumları üzerinde anlamlı etkiler yarattığını ortaya koymaktadır. Meslek etiğine yönelik algıları tespit etmek amacıyla bir ölçek geliştirilmesi veya etik ilkeler belirlenmesi de 4 çalışma (%10.8) ile aynı orana sahip olup, meslek etiğiyle ilgili ölçme araçlarının geliştirilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Değişkenlerin etik davranışı etkileyip etkilememesi gibi sonuçlar da yer almaktadır. Örneğin, etik davranışı etkilemekte olan değişkenler (meslek etiği dersi, etnik köken, sosyo-ekonomik durum) 2 çalışma (%5.4) ile belirtilmiştir. Buna karşılık, etik davranışa etki etmeyen değişkenler (pedagojik eğitim) ise 1 çalışma (%2.7) ile belirtilmiştir. Sonuç olarak, etik ve mesleki etik kavramlarının açıklanması en yaygın sonuç olsa da, bu durum yalnızca kavramların tanımlanmasıyla sınırlı kalmakta, etik konusunun derinlemesine işlenmediği izlenimini verebilir. Mesleki etik, sadece açıklama yapmakla değil, uygulamalı araştırmalar ve farklı bağlamlarda nasıl işlediğine dair daha fazla analiz yapılmasını gerektirir.

3.6. Eğitim Alanında Mesleki Etik Kavramını Ele Alan Çalışmaların Önerilerine İlişkin Bulgular

Çalışmanın bu kısmında eğitim alanında mesleki etik kavramını ele alan makalelerin önerilerine ilişkin bulgular yer almaktadır.

Tablo 10'da eğitim alanında mesleki etik kavramını ele alan çalışmaların önerilerinin yönelik frekansları ve yüzde değerleri sunulmuştur.

Tablo 10*Eğitim Alanında Mesleki Etik Kavramını Ele Alan Çalışmaların Önerilerine İlişkin Bulgular*

Bulguları	Frekans	Yüzde (%)
Yeni çalışma fikirlerine yönelik	16	43.2
Eğitim alanında etik kavramının kullanımına yönelik	21	56.8
Toplam	37	100

Tablo 10 incelendiğinde eğitim alanında mesleki etik kavramını ele alan çalışmaların %56.8’inde eğitim alanında etik kavramının kullanımına yönelik öneri, %43.2’sinde yeni çalışma fikirlerine yönelik öneri verilmiştir. Eğitim alanında etik kavramının kullanımına yönelik öneriler en yüksek orana sahip olması, eğitim alanında mesleki etik kavramının daha yaygın bir şekilde kullanılmasına dair güçlü bir ihtiyaç ve vurgu olduğunu gösteriyor. Eğitimde etik kavramlarının daha etkin ve kapsamlı bir şekilde entegre edilmesi gerektiği, öğretmenlerin ve diğer eğitim çalışanlarının mesleki etik standartlarını benimsemesi açısından önem taşımaktadır. Bu öneri, etik ilkelerinin eğitimin temel bir parçası haline getirilmesinin gerekliliğini vurgulamaktadır. Yeni çalışma fikirlerine yönelik öneriler ise mesleki etik üzerine daha fazla araştırma yapılmasının gerektiğine işaret etmektedir. Çeşitli alt alanlarda, özellikle etik eğitim yöntemleri ve farklı kültürel bağlamlarda etik algılarının incelenmesi gibi yeni araştırma yönleri öne çıkmaktadır. Bu öneriler, alanın gelişmesine katkı sağlamak ve etikle ilgili daha derinlemesine veriler toplamak adına yeni projelerin ve çalışmalara ihtiyaç duyulduğunu göstermektedir. Her iki öneri de mesleki etik alanındaki bilgi birikimini geliştirme, eğitimde etik bilincini artırma ve etik ile ilgili yapılan çalışmalara yeni bir yön verme amacını taşımaktadır. Bu nedenle, her iki öneri de önemli olup, eğitimde etik anlayışının güçlendirilmesi ve gelecekteki çalışmalar için yeni açılımlar sağlanması açısından anlamlıdır.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırma Google Akademik, DergiPark ve ULAKBİM veri tabanlarında “mesleki etik” anahtar kelimesiyle taranan ve eğitim alanı kapsamında yer alan tüm makalelerin tematik analizi yöntemiyle genel durumlarının ve değerlendirmelerinin yapılması amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu amaca uygun olarak 37 makale incelenmiştir. Araştırmaya dahil edilen makalelerin yayınlanma yılları, anahtar kelimeleri, nedenleri, amaçları, araştırma desenleri, örneklemeleri, örneklem büyüklükleri, veri toplama araçları, veri analiz teknikleri, sonuçları ve önerileri incelenmiş olup altı araştırma sorusuna yanıtlar aranmıştır. Çalışmanın bu aşamasında her bir araştırma sorusu için elde edilen bulgular alanyazın çerçevesinde sırasıyla tartışılmış olup sonuç ve önerilere yer verilmiştir.

4.1. Eğitim Alanında Mesleki Etik Kavramını Ele Alan Çalışmaların Yayınlanma Yıllarına Göre Değerlendirilmesi

Eğitim alanında mesleki etik konusundaki çalışmaların yıllara göre dağılımı incelendiğinde, ilk çalışmanın 2006 yılında yapıldığı ve 2016 yılına kadar sınırlı sayıda araştırma bulunduğu görülmektedir. 2016 yılından itibaren bu alandaki çalışmaların sayısında belirgin bir artış yaşanmış, 2018 yılında çalışmaların %18.9’u yayımlanarak en yüksek orana ulaşılmıştır. Ancak, 2019 yılından itibaren yayın sayılarında bir azalma eğilimi gözlemlenmiş ve 2023 yılında hiç çalışma yapılmadığı tespit edilmiştir. 2016 sonrası dönemdeki artış, eğitim alanında mesleki etik farkındalığının önem kazandığını ve bu konunun akademik çevrelerde daha fazla ilgi gördüğünü göstermektedir. Bu sonuç, Taş vd. (2020) tarafından yapılan çalışmaya göre bu yıllarda eğitim-öğretim alanında yapılan etik konulu çalışmaların da arttığı bulgusuyla paralellik göstermektedir. 2019’dan sonra yayın sayılarındaki düşüş, çeşitli faktörlerle açıklanabilir. Örneğin, COVID-19 pandemisi nedeniyle akademik çalışmaların odağı

uzaktan eğitim, dijitalleşme ve kriz yönetimi gibi konulara kaymış olabilir. Pandemi sürecinde eğitimde yaşanan sorunlara ilişkin çalışmaların arttığı ve bu dönemde etik konularına yönelik araştırmaların sayısında azalma olduğu gözlemlenmiştir (Karakuş, 2019). Ayrıca, 2020 yılında meydana gelen depremler gibi doğal afetler, eğitim sisteminde farklı önceliklerin ortaya çıkmasına neden olmuş olabilir. Deprem sonrası eğitimcilerin afet sonrasında yaşadıkları dönüşümler ve karşılaştıkları zorluklara ilişkin çalışmalar yapıldığı (Özmen, 2024), ancak mesleki etik konusunun bu süreçte daha az ele alındığı görülmektedir. Bu nedenle, pandemi ve deprem gibi olağanüstü durumların eğitimde mesleki etik algısı ve uygulamaları üzerindeki etkilerini inceleyen güncel çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu tür araştırmalar, eğitimcilerin bu süreçlerde karşılaştıkları etik ikilemleri ve bu ikilemlerle başa çıkma stratejilerini anlamak için önemlidir.

4.2. Eğitim Alanında Mesleki Etik Kavramını Ele Alan Çalışmaların Anahtar Kelimelerine Göre Değerlendirilmesi

Eğitim alanında mesleki etik konusundaki çalışmaların anahtar kelimeleri incelendiğinde, "mesleki etik", "öğretmenlik meslek etiği", "etik", "öğretmen" ve "öğretmen adayı" terimlerinin en sık kullanılanlar arasında olduğu görülmektedir. Bu durum, araştırmaların büyük ölçüde öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının mesleki etik anlayışına odaklandığını göstermektedir. Bu sonuç Taş vd. (2020) tarafından yapılan çalışmanın bulgularıyla benzerlik göstermektedir. Ancak, eğitim yöneticilerinin ve politika yapıcıların etik sorumlulukları ile ilgili çalışmaların sınırlı olduğu anlaşılmaktadır. Eğitim sisteminde etik sadece öğretmenler üzerinden ele alınmamalı, yöneticilerin karar alma süreçlerindeki etik sorumlulukları da detaylıca incelenmelidir. Anahtar kelimeler arasında "etik dışı davranışlar", "etik karar verme", "etik ve ahlak", "sosyal bilgiler", "öğretim elemanı", "etik ölçeği", "görev sorumluluğu", "öğrencilere ilişkin etik", "özel eğitim" ve "etik değerler" gibi ifadeler de yer almaktadır. Bu terimlerin varlığı, çalışmaların sadece öğretmenlerin etik anlayışını değil, aynı zamanda eğitimde karşılaşılan etik dışı davranışları ve etik karar verme süreçlerini de ele aldığını göstermektedir. Özellikle "etik dışı davranışlar" teriminin sıkça kullanılması, araştırmaların etik ihlaller üzerine yoğunlaştığını düşündürmektedir. Coşkun ve Çelikten (2020) tarafından yapılan çalışmada, öğretmenlerin öğrenciler arasında ayrımcılık yapma, sınıf önünde öğrenciyi aşağılama gibi etik dışı davranışlar sergiledikleri tespit edilmiştir. Bu durum, öğretmenlerin etik karar verme süreçlerinde yaşadığı ikilemlerin önemli bir araştırma konusu olduğunu düşündürmektedir. Örneğin, öğretmenlerin öğrencilere yönelik ayrımcılık, tarafsızlık ve öğrenci mahremiyeti gibi konularda karşılaştıkları zorluklar bu çalışmaların merkezinde olabilir. Daha az sıklıkla kullanılan anahtar kelimeler arasında "etik eğitimi", "yükseköğretim", "ortaokul", "akademik etik", "etik kodlar" ve "öğrenci etiği" gibi ifadeler bulunmaktadır. Bu durum, mesleki etik konusunun ağırlıklı olarak öğretmenlik mesleği çerçevesinde ele alındığını, ancak zaman zaman akademik etik veya öğrenci etiği gibi alt konulara da değinildiğini göstermektedir. Sonuç olarak, eğitim alanında mesleki etik konusundaki çalışmaların büyük ölçüde öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının mesleki etik anlayışı, etik karar alma süreçleri ve etik dışı davranışlar üzerine yoğunlaştığı görülmektedir. Ancak, etik eğitimi, akademik etik ve farklı eğitim düzeylerinde etik anlayışı gibi konulara da yer verildiği anlaşılmaktadır. Gelecekteki çalışmalarda, okul yöneticileri ve akademisyenler gibi diğer paydaşların da daha fazla dikkate alınması, eğitimde mesleki etik konusunun daha kapsamlı bir şekilde ele alınmasına katkı sağlayacaktır. Pandemi sonrası dönemde uzaktan eğitim, yapay zeka destekli öğretim ve öğrenci verilerinin korunması gibi konular büyük önem taşımaktadır. Ancak, mevcut çalışmaların büyük çoğunluğu bu yeni etik problemleri yeterince ele almamış olabilir. Gelecekteki çalışmalarda, eğitimde dijitalleşme ile birlikte ortaya çıkan yeni etik sorunlara daha fazla odaklanılması gerekmektedir.

4.3. Eğitim Alanında Mesleki Etik Kavramını Ele Alan Çalışmaların Nedenlerine Göre Değerlendirilmesi

Araştırma kapsamında incelenen makalelerin nedenlerine bakıldığında en çok (%51.3) etik ve mesleki etik kavramlarının eğitimdeki önemine yönelik çalışmaların gerçekleştirildiği bulgusuna ulaşılmıştır. Bu durum, etik konularının eğitimde kritik bir unsur olarak kabul edildiğini ve araştırmacıların bu alanı derinlemesine inceleme ihtiyacı duyduğunu göstermektedir. Ancak, çalışmaların büyük bir kısmının benzer nedenlere dayanması, konunun derinlemesine incelenmesi yerine yüzeysel tekrarlar içerdiği izlenimini verebilir. Çalışmaların %32.4'ü "Yeterli çalışmanın olmaması" nedeniyle gerçekleştirilmiştir. Bu durum, araştırmacıların bu konuda eksiklik fark ettiklerini ve literatüre katkı sağlamak amacıyla çalışma yaptıklarını göstermektedir. Ancak, etik çalışmalarının yalnızca öğretmenlik mesleğiyle sınırlı kalması ve eğitimdeki diğer paydaşların (okul yöneticileri, rehber öğretmenler, öğrenciler vb.) yeterince ele alınmaması, literatürde önemli bir boşluğa işaret etmektedir. Teknoloji, dijital etik ve yapay zeka gibi modern eğitim anlayışlarıyla bağlantılı etik konularına yönelik nedenlerin tabloda yer almaması, günümüz eğitim sisteminde ortaya çıkan yeni etik sorunların göz ardı edildiğini göstermektedir. Fakat bu çalışma 2024 Nisan ayına kadar olan çalışmaları kapsadığında bu çalışmanın veri toplama aşaması tamamlandıktan sonra bu kapsamda yayınlanmış çalışmaların olabileceği düşünülmektedir.

4.4. Eğitim Alanında Mesleki Etik Kavramını Ele Alan Çalışmaların Amaçlarına Göre Değerlendirilmesi

Araştırma kapsamında ele alınan makalelerin amaçları incelendiğinde eğitim alanında mesleki etik kavramına yönelik çalışmalarda amaçların çeşitlilik gösterdiği bulunmuştur. İncelenen makalelerdeki amaçların çeşitlilik oluşturması eğitim alanındaki mesleki etik kavramının çok yönlü ve karmaşık bir yapıda olmasının sonucu olabilir. Yani, mesleki etik kavramı kavramsal olarak incelenebilir, farklı değişkenlerle ilişki kurulabilir, ölçek geliştirilebilir, nedenleri ve sonuçları araştırılabilir bir konudur. En çok (%48.6) kullanılan amaç ise "Etik/mesleki etik algıları, ikilemleri, davranışları ve görüşleri inceleme" olarak belirlenmiştir. Bu durum bu konuların eğitimde kritik bir unsur olarak kabul edildiğini göstermektedir. Ancak, bu çalışmaların büyük bir kısmının benzer amaçlar ile yapılması, konunun derinlemesine incelenmesi yerine yüzeysel tekrarlar içerdiği izlenimini verebilir. Bir diğer çok kullanılan (%21.6) amaç ise "Eğitim alanında etik ile ilgili kuramsal bilgi sunma" olarak belirlenmiştir. Yeterince kuramsal bilginin sunulduğu düşünülmektedir. Kuramsal bilgidен çok davranışı ve algıyı eğitim ortamlarında incelemeyi ve etkilerini, ilişkii olduğu kavramları incelemek amaçlanmalıdır. "Meslek etiğinin meslek yaşamına etkisini inceleme" amacına ilişkin az sayıda (%2.7) çalışma yapılmıştır. Oysa ki mesleki etik kavramı meslek yaşamını etkileyebilecek önemli kavramlardanır.

4.5. Eğitim Alanında Mesleki Etik Kavramını Ele Alan Çalışmaların Araştırma Yöntemlerine Göre Değerlendirilmesi

Makalelerin araştırma desenlerine bakıldığında büyük çoğunluğun nicel araştırma desenleri kapsamında olduğu görülmektedir. Bu durumun bu şekilde sonuçlanması araştırmacıların nicel verilere dayalı daha genel geçer bulguları elde ettikleri eğiliminde olduğunu gösteriyor denilebilir. Nicel araştırma desenlerine göre daha az olan nitel araştırma desenlerinin ise araştırmacılar tarafından tercih edilmesinin sebebi ise ele alınan konuların daha derinlemesine yönelik çalışılmak istendiğinden kaynaklı olabilir. Karma yöntemlerin diğer araştırma desenlerine göre az sayıda olması araştırmacıların metodolojik çalışmalardan daha çok tek yöneme yönelik çalışmalara yatkın oldukları söylenebilir. Diğer bir taraftan karma yöntem çalışmaları yeni sayılabilecek bir araştırma yöntemidir. Verilerin hem nicel hem nitel olarak yorumlanması karma yöntem araştırmalarının en güçlü özelliklerinden biridir (Creswell, 2017). Bu kapsamda yapılacak yeni araştırmalarda karma yöntem araştırmalarının avantajlarından

aydalanılması önerilmektedir. Araştırma desenlerine bakıldığında nicel araştırmalardan en çok (%37.8) tarama araştırmaları kullanılmıştır. Bu durumun sebebi tarama araştırmalarının zaman, ekonomi ve uğraş bakımından daha avantajlı olduğu düşünülmektedir. Daha fazla korelasyonel (ilişkisel tarama) ve neden-sonuç araştırması yapılarak artık mesleki etik ve etik kavramlarının etkileri-sonuçları-ilişkili olduğu kavramlar ortaya koyulmalıdır. Nitel araştırmalardan ise en çok (%24.3) derleme araştırmaları kullanılmıştır. Yeteri sayıda derleme araştırmasının olduğu görülmektedir. Az sayıda (%2.7) eylem araştırması olması bir eksikliktir. Eylem araştırmalarında bir kavram olaylar gerçekleşirken verilerin arasından tespit edilir (Büyüköztürk vd., 2021). Eğitimde mesleki etik kavramına ilişkin algıları ise kişiye sorulan sorularla alınan cevaptan çok kişinin eğitim ortamında gerçekleştirdiği davranışlarda saklıdır. Erdemli ve Demir (2018) tarafından yapılan çalışma bu kapsamda yapılacak eylem araştırmaları için bir örnektir. Bireyler etik ilkeleri bilse bile davranışa dökmekte zorluklar yaşayabilir ve dolayısıyla bilgi birikimlerine ve algılarına uygun bir şekilde davranış sergileyemeyebilirler. Bu kapsamda yapılacak yeni araştırmalarda eylem araştırmalarının yapılması önerilmektedir.

Araştırma kapsamındaki makalelerinin örneklemi incelendiğinde en çok öğretmen adayları (%27) ve öğretmen (%24.3) gruplarıyla çalışılmasının sebebi araştırmacıların düşüncesinde eğitim alanındaki mesleki etik kavramının en önemli paydaşların bu grupları oluşturan bireylerin yer edindiği düşüncesi olabilir. Hiçbir örneklem grubu ile çalıştırma gerçekleştirilmeyen çalışmaların oranının ise ikinci sırada yer alması ise eğitim alanında mesleki etik kavramına yönelik sadece teorik çerçevenin de önemli bir araştırma farkındalığı sağladığı söylenebilir. Öğretim elemanları (%2.7) ve okul yöneticileriyle (%2.7) ise az sayıda çalışılmış olması bu kapsamda yapılan çalışmaların bir ekiskliğidir. Öğretim elemanları öğretmen yetiştiren kimselerdir. Öncelikler öğretim elemanları mesleki etik algılara ve farkındalıklara sahip olmalı sonrasında öğretmenlere bunu aktarabilmeli ve dolayısıyla da öğrenciler yani yeni nesil bu durumdan etkilenebilmelidir. Okul yöneticileri ise her bir okulda mesleki etik kavramına ilişkin etik dışı olan durumları tespit edebilecek, bu durumlara önemler alabilecek ve bu durumlardan dolayısıyla oluşan sorunları çözebilecek en yetkili kişilerdir. Dolayısıyla da öğretim elemanları ve okul yöneticileri eğitim alanında mesleki etik kavramında en önemli paydaşlardır. Hiç çalışılmayan örneklem grubu ise velilerdir. Özellikler ilköğretim seviyesinde eğitimde öğretmen ve veli arasında bir işbirliği olması değiştirilmez gerçektir. Veliler öğretmenlerin mesleki etik davranışları konusunda en bilinçli olabilecek kişilerdir. Bu kapsamda velilerden elde edilebilecek bilgiler de alanyazına destek olabilecek türdendir. Yapılacak yeni çalışmalarda örneklem gruplarının okul yöneticileri, öğretim elemanları ve veliler olması önerilmektedir.

Eğitim alanının mesleki etik kavramını ele alan çalışmaların örneklem büyüklüklerine bakıldığında makalelerin %40.5'i 101-500 arasında örneklem sahip, %21.6'sı örneksiz, %16.2'si 1-50 arasında örneklem sahip, %13.5'u 501-1000 arasında örneklem sahip, %5.4'ü örneklem belirtmemiş, %2.7'si 51-100 arasında örneklem sahip olduğu görülmektedir. Çoğunlukla 101-500 arasında örneklem sahip olmalarının neden tarama araştırmalarının çoğunlukla tercih edilmesinden dolayıdır. Creswell (2017) tarama araştırmalarında ortalama 300 örneklemin olması gerektiğini belirtmektedir. Bu kapsamda incelenen makalelerde tarama araştırmaları için genellikle 101-500 arasında örneklem kullanılmıştır (Pelit & Güçer, 2006; Doğaner & Özbek, 2019; Gündüz & Coşkun, 2011; Erdirençelebi & Filizöz, 2019; Dağlı & Hamitoğlu, 2014; Yılmaz & Ünsar, 2019; Sakar & Aybek, 2016; Altınkurt & Yılmaz, 2011; Toprakçı vd., 2010; Berdibek & Aküzüm, 2021; Özen, 2017; Karayol & Eroğlu, 2020). Bir diğer sebep ise ölçek geliştirme çalışmalarıdır. Ölçek geliştirme çalışmalarında da 101-500 arasında örneklem kullanılmıştır (Aynal vd., 2013). Nitel veri elde edilen çalışmalarda ise 1-50 arasında örneklem kullanılmıştır (Uzun & Elma, 2012; Erdemli & Demir, 2018). Nitel çalışmalar verilerin derinlenmesine incelenmesi özelliğine sahip olduğundan az sayıda örneklem ile yapılmaktadır (Büyüköztürk vd., 2021). Bu kapsamda mesleki etik kavramının incelendiği çalışmalarda az sayıda örneklem ile çalışılarak verilerin derinlenmesine incelenmesi gerektiğine

yönelik çalışmaların az olduğu gözlemlenmektedir. Yapılacak yeni çalışmalarda özellikle 1-10 arasında örneklemden elde edilecek verilerin derinlemesine incelenmesi önerilmektedir.

Eğitim alanının mesleki etik kavramını ele alan çalışmaların veri toplama araçlarına bakıldığında makalelerin %40.5'i ölçek ile, %16.2'si görüşme ile, %10.8'i anket ile, %10.8'i veri tabanları ile, %8.1'i açık uçlu soru formu ile verileri toplamış ve %13.2'si veri toplama aracı belirtmemiştir. Tarama ve ilişkisel tarama çalışmalarında genellikle ölçek kullanıldığından ölçek kullanımının yüksek oranda olması beklenen bir sonuçtur (Özen & Durkan, 2016; Doğaner & Özbek, 2019). Araştırmanın çarpıcı bir sonucu hiç kamera ve ses kaydı kullanılmamasıdır. Mesleki etik kavramına ilişkin yargı ve sonuçların belirli olayların incelenmesi sonucu daha net ortaya çıkabileceği düşünülmektedir. Dolayısıyla bir durum kayda alınıp kaydın incelenmesi mesleki etik kavramına yönelik daha açık sonuçlar ortaya çıkarabilir. Yapılacak yeni çalışmalarda eğitim alanında bulunan sınıf, öğretmenler odası gibi ortamların kayıt altına alınıp derinlemesine incelenmesi önerilmektedir.

Eğitim alanının mesleki etik kavramını ele alan çalışmaların veri analiz tekniklerine bakıldığında makalelerin %27'sinde içerik analizi, %24.3'ünde ANOVA/MANOVA, %10.8'inde t-testi, %8,1'inde faktör analizi, %5,4'ünde korelasyon katsayısı, %2,7'sinde Mann Whitheny-U testi ve Kruskal Wallis testi kullanılmıştır. %21.6'sında veri analiz tekniği kullanılmamıştır. Bu oranlar yapılan nicel çalışmalarda istatistiki hesaplamalar kullanılması, nitel çalışmalarda genellikle içerik analizi kullanılması ve derleme çalışmalarında veri analiz tekniği kullanılmamasından dolayı çarpıcı değildir. Fakat korelasyon katsayısının kullanıldığı yeni çalışmalar yapılarak mesleki etik kavramının ilişkili olduğu değişkenlerin araştırmasına yönelik bir eksiklik tespit edilmiş ve bu kapsamda bir çalışmanın yapılması önerilmektedir.

4.6. Eğitim Alanında Mesleki Etik Kavramını Ele Alan Çalışmaların Sonuçlarına Göre Değerlendirilmesi

Eğitim alanında mesleki etik kavramını ele alan çalışmaların sonuçlarına bakıldığında makalelerin %37.8'i kuramsal bilgi sunmuş, %16.2'si çeşitli değişkenlere göre etik algılamaların ve davranışların farklılaştığını belirtmiş, %8.1'i çeşitli değişkenlere göre etik algılamaların ve davranışların farklılaşmadığını belirtmiş, %10.8'i mesleki etik ile farklı değişkenler arasında ilişki bulmuş, %10.8'i yeni bir ölçek geliştirmiş ve etik ilkeleri belirlemiş, %5.4'ü etigi etkileyen değişkenleri incelemiştir. Bu kapsamda yeterince kuramsal bilginin olduğu görülmektedir. Kuramsal bilginin çok olmasının mesleki etik kavramına ilişkin 2016 yılına kadar çok fazla çalışmanın olmamasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Sonuç olarak, etik ve mesleki etik kavramlarının açıklanması en yaygın sonuç olsa da, bu durum yalnızca kavramların tanımlanmasıyla sınırlı kalmakta, etik konusunun derinlemesine işlenmediği izlenimini verebilir. Mesleki etik, sadece açıklama yapmakla değil, uygulamalı araştırmalar ve farklı bağlamlarda nasıl işlediğine dair daha fazla analiz yapılmasını gerektirir. Yeni yapılacak çalışmalarda kuramsal bilgiden çok olayların derinlemesine incelenerek mesleki etik algıları ve davranışları etkileyen değişkenlerin ve bu algılamalarının olaylara yansımalarının incelenmesi önerilmektedir. Ayrıca teknoloji ve dijitalleşmeyle ilgili yapılan çalışmalara ve sonuçlara da ihtiyaç duyulmaktadır.

4.7. Eğitim Alanında Mesleki Etik Kavramını Ele Alan Çalışmaların Önerilerine Göre Değerlendirilmesi

Eğitim alanında mesleki etik kavramını ele alan çalışmaların önerileri incelendiğinde makalelerin %56.8'i etik kavramının önemine yönelik önerilerde bulunurken %43.2'si yeni çalışma fikirleri sunmaktadır. Etik kavramı ve mesleki etik kavramı herkes tarafından bilinse bile uygulama kısmına geçerken farklı faktörlerden etkilenmektedir. Bu kapsamda etigin kullanımına yönelik önerilerin fazla olması çarpıcı değildir. Yapılacak çalışmalarda bu önerilere uyulması alanyazında ve gerçek dünyada işe yarar sonuçlar doğurabilir.

Bu araştırma, eğitim alanında "mesleki etik" konusunu ele alan 37 makalenin tematik analizini yaparak, alanyazındaki mevcut durumu ve katkıları incelemektedir. Araştırmanın bulgularına göre, eğitimde mesleki etik üzerine yapılan çalışmaların sayısı 2016 yılından sonra belirgin bir artış göstermiştir, ancak 2019 sonrası düşüş yaşanmıştır. Bu düşüş, COVID-19 pandemisi ve doğal afetler gibi dışsal faktörlerle açıklanabilir. Çalışmaların çoğunluğu öğretmenler ve öğretmen adayları üzerine odaklanırken, eğitim yöneticileri gibi diğer paydaşlar ise sınırlı sayıda ele alınmıştır. Anahtar kelimeler arasında "etik dışı davranışlar" ve "etik karar verme" gibi terimler ön plana çıkmaktadır, bu da eğitimdeki etik ihlallerin sıkça tartışıldığını gösterir. Araştırmaların çoğu nicel yöntemlerle yapılırken, nitel ve karma yöntemler daha az kullanılmıştır. Ayrıca, mevcut çalışmalarda eğitimdeki mesleki etik kavramına yönelik araştırmaların daha geniş bir paydaş yelpazesıyla yapılması gerektiği vurgulanmaktadır. Gelecekteki araştırmalar, eğitimde dijitalleşme, yapay zeka ve etik dışı davranışlar gibi yeni etik sorunlara odaklanarak bu alanda önemli katkılar sağlayabilir.

Bu araştırma, eğitim alanında "mesleki etik" konusunu ele alan 37 makalenin tematik analizini yaparak alanyazındaki mevcut durumu ve katkıları incelemektedir. Araştırmanın bulgularına göre, eğitimde mesleki etik üzerine yapılan çalışmaların sayısı 2016 yılından sonra belirgin bir artış göstermiştir. Ancak 2019 sonrasında bir düşüş yaşanmıştır. Bu düşüş, COVID-19 pandemisi ve doğal afetler gibi dışsal faktörlerle açıklanabilir. Fakat pandemi ve doğal afet vb. süreçler etik algısının seyrini değiştirebilir. Bu nedenle özellikle bu olaylardan sonra güncel çalışmaların yapılmasına ihtiyaç vardır. Pandeminin eğitim sistemine etkileri ve bu dönemdeki etik sorunlar üzerine yapılan çalışmalar, gelecekteki etik araştırmalarına önemli bir yön verebilir. Çalışmaların çoğunluğu öğretmenler ve öğretmen adayları üzerine odaklanırken eğitim yöneticileri, veliler, öğrenciler gibi diğer eğitim paydaşları ise sınırlı sayıda ele alınmıştır. Meslek etiğinin sadece öğretmenler ve öğretmen adayları bakış açısından incelemek tek boyutlu bir sonuç doğuracaktır. Eğitim politikaları geliştiren yöneticiler, öğretmenler ve öğrenciler gibi farklı paydaş gruplarının mesleki etik anlayışlarını inceleyen araştırmalar, daha geniş bir bakış açısı sunabilir. Mevcut çalışmalarda eğitimde mesleki etik kavramına yönelik araştırmaların daha geniş bir paydaş yelpazesıyla yapılması gerektiği vurgulanmaktadır. Anahtar kelimeler arasında "etik dışı davranışlar" ve "etik karar verme" gibi terimler ön plana çıkmaktadır, bu da eğitimdeki etik ihlallerinin sıkça tartışıldığını göstermektedir. Bu kapsamda mesleki etik ilkelerin yöneticiler tarafından takip edilmesi ve denetlenmesi veya bu kapsamda paydaşlara eğitimler verilmesi önerilmektedir. Araştırmaların çoğu nicel yöntemlerle yapılırken, nitel ve karma yöntemler daha az kullanılmıştır. Eylem araştırması gibi mevcut durumların sorun çözümüne odaklanan çalışmalara ihtiyaç vardır. Ayrıca karma yöntemin nitel ve nitel bulguları bir arada sunması avantajından faydalanılarak daha geçerli ve güvenilir çalışmalar yapılabilir. Günümüzde eğitimin seyrini en çok değiştirenlerden biri de teknolojidir. Dolayısıyla da eğitimde mesleki etik kavramı da etkilenmektedir. Ayrıca pek çok öğretmen dijitalleşmeden ve yapay zekadan meslek etiğine uygun bir şekilde nasıl kullanacağı konusunda bilgi sahibi değildir. Bu alanda da çalışmalara rastlanmamıştır. Özellikle dijitalleşme, yapay zeka ve uzaktan eğitim gibi modern gelişmelerin eğitimde etik sorunları nasıl dönüştürdüğü üzerine daha fazla çalışma yapılması gerekmektedir. Gelecekteki araştırmalar, eğitimde dijitalleşme, yapay zeka ve etik dışı davranışlar gibi yeni mesleki etik sorunlara odaklanarak bu alanda önemli katkılar sağlayabilir. Nicel araştırmalarda örneklem büyüklüğünün istatistiksel olarak yeterli ve çeşitliliğin ise kapsamlı olması önemlidir. Bu kapsamda örneklem büyüklüğünün evreni temsil edecek nicelikte ve nitelikte olmasına dikkat edilmelidir. Son olarak, etik ile ilgili kuramsal bilgi sunan çalışmaların yanı sıra, bu bilgilerin pratiğe nasıl dönüştüğüne dair daha fazla uygulamalı araştırma yapılması gerektiği düşünülmektedir. Bu tür araştırmalar, eğitimde etik ilkelerinin uygulamaları, öğretmenlerin ve öğrencilerin etik davranışları arasındaki ilişki ve etik kuralların meslek yaşamına etkileri üzerine daha fazla bilgi sağlayabilir.

KAYNAKÇA

Bu çalışma kapsamında incelenen 37 makalenin gösterimi kaynakça kısmında başlarına “*” konularak belirtilmiştir.

- *Akçamete, G., Kayhan, N., Karasu, F. İ., Yıldırım, A. E. S., & Şen, M. (2016). Özel eğitim öğretmenleri için mesleki etik ilkeleri. *Educational Studies*, 3(1), 27-44.
- *Akhan, N. E., & Öztürk, A. (2022). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının mesleki gelişimine bir katkı: öğretmenlik meslek etiği. *Turkish Journal of Educational Studies*, 9(1), 47-68. <https://doi.org/10.33907/turkjes.773606>
- *Alacapınar, F. G. (2018). Öğretmen adaylarının bir öğretilerde bulunması gereken mesleki etik değerler konusundaki görüşleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(1), 467-479.
- *Altınkurt, Y., & Yılmaz, K. (2011). Öğretmen adaylarının öğretmenlerin mesleki etik dışı davranışlar ile ilgili görüşleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(22), 113-128.
- *Arslan Namlı, N. (2017). Sınıf öğretmenlerinin mesleki etik ilkelerine uyma düzeyleri. *Journal of International Social Research*, 10(49), 389-395. <https://doi.org/10.17719/jisr.2017.1590>
- Au, W. (2007). High-stakes testing and curricular control: A qualitative metasynthesis. *Educational Researcher*, 36, 258-267. <https://doi.org/10.3102/0013189X07306523>
- Aydın, İ. (2012). *Eğitim ve öğretimde etik*. (3. Baskı). Pegem Akademi Yayınları.
- Aydın, İ. (2016). *Yönetmel mesleki ve örgütsel etik*. (7. Baskı). Pegem Akademi Yayınları.
- *Aynal, Ş., Kumandaş, H., & Ersanlı, K. (2013). Okul öncesi öğretmenlerine yönelik mesleki etik ilkeleri ölçeği geliştirme çalışması. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(1), 429-442.
- Aytaç, K. (1992). *Avrupa eğitim tarihi: Antik çağdan 19. yüzyılın sonlarına kadar*. Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları.
- *Berdibek, E., & Aküzüm, C. (2021). sınıf öğretmenlerinin mesleki etik ilkeleri kapsamındaki davranışlarının okul yöneticilerinin algılarına göre değerlendirilmesi. *International Journal of Field Education*, 7(2), 36-60. <https://doi.org/10.32570/ijofe.1004002>
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2021). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri*. (30. Baskı). Pegem Akademi Yayınları.
- Campbell, E. (1997). Connecting the Ethics of Teaching and Moral Education. *Journal of Teacher Education*, 48, 255 - 263. <https://doi.org/10.1177/0022487197048004003>
- *Coşkun, B., & Çelikten, M. (2020). Öğretmenlik meslek etiği üzerine bir inceleme. *OPUS International Journal of Society Researches*, 15(21), 686-710. <https://doi.org/10.26466/opus.666967>
- Creswell, J. W. (2017). *Eğitim Araştırmaları: Nicel Ve Nitel Araştırmanın Planlanması, Yürütülmesi Ve Değerlendirilmesi* (Çev. H. Ekşi). Temel Kitaplar.
- Çalık, M., & Sözbilir, M. (2014). İçerik analizinin parametreleri. *Eğitim ve Bilim*, 39(174), 33-38. <https://doi.org/10.15390/EB.2014.3412>

- *Çetinkaya, R. S. (2018). Meslek etiği eğitimine pozitif bir yaklaşım: Kültürleştirme modeli. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (45), 74-87. <https://doi.org/10.21764/maeuefd.329778>
- *Dağlı, A. (2014). Ortaokul müdür ve öğretmenlerinin algılarına göre ortaokul müdürlerinin mesleki etik davranışları. *Elektronik Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(6), 01-17. <https://doi.org/10.12973/jesr.2014.36.1>
- Decker, D., Wolfe, J., & Belcher, C. (2021). A 30-Year Systematic Review of Professional Ethics and Teacher Preparation. *The Journal of Special Education*, 55, 201 - 212. <https://doi.org/10.1177/0022466921989303>
- *Doğaner, S., & Özbek, O. (2019). Beden eğitimi öğretmeni adaylarının mesleki etik ilkelere ve öğretmenliğe yönelik tutumlarına ilişkin görüşleri. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 17(1), 197-208. <https://doi.org/10.33689/spormetre.526089>
- *Erdem, A. R., & Altunsaray, M. (2016). Eğitimde niteliği belirleyen önemli bir etken: Eğitim etiği. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 23, 21-30. <https://doi.org/10.16992/ASOS.1055>
- *Erdem, A. R., & Şimşek, S. (2013). Öğretmenlik meslek etiğinin irdelenmesi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15, 185-203. <https://doi.org/10.14520/adyusbd.627>
- *Erdemli, Ö., & Demir, T. G. (2018). Öğretmenlik meslek etiği açısından hediye alma: örnek olay ekseninde değerlendirme. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 611-637.
- *Erdirençelebi, M., & Filizöz, B. (2019). Meslek etiği ve akademisyenlerin etik değerleri üzerine nicel bir araştırma. *OPUS International Journal of Society Researches*, 14(20), 1228-1258.
- *Gelmez-Burakgazi, S., & Can, İ. (2018). Development and validation of a professional ethics scale for pre-service teachers. [Öğretmen adaylarının mesleki etik değerlerine yönelik bir ölçek geliştirme çalışması]. *International Journal of Curriculum and Instructional Studies*, 8(2), 275-298. <https://doi.org/10.31704/ijocis.2018.013>
- *Gökçek, T. (2018). Pedagogic formation students' views on ethics of teaching profession and their suggestions. *Cukurova University Faculty of Education Journal*, 47(2), 710-737.
- Guseynov, A. (2006). *Əmuka. [Etik]*. Gardariki Yayını.
- *Gündüz, Y., & Coşkun, Z. S. (2011). İlköğretim öğrencilerinin öğretmenlerin mesleki etik ilkelere uyma düzeyine ilişkin görüşleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2), 95-110.
- İnan, E., & Uyangör, S. M. (2022). A Thematic analysis of theses prepared on mathematics education with gifted and talented students in Türkiye. *Participatory Educational Research*, 9(6), 19-40. <https://doi.org/10.17275/per.22.127.9.6>
- İnce, F. B. K. (2014). *Mesleki etik ilkelere ilişkin anadolu ve meslek lisesi öğretmenlerinin görüşleri: İzmir ili örneği*. [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. İstanbul Okan Üniversitesi.
- *Kar, E. B., & Uzun, E. M. (2017). Sınıf ve okul öncesi öğretmenlerinin farklı etnik kökenden ve sosyo-ekonomik sınıftan öğrencilere yönelik tutumlarının meslek etiği açısından değerlendirilmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(2), 73-85. <https://doi.org/10.17679/inuefd.323418>

- Karakuş, R. İ. (2024). Covid-19 Pandemi Sürecinde Eğitimde Yaşanan Zorluklara İlişkin Öğretmen Görüşleri. *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum*, 13(37), 1-26.
- *Karataş, A. (2013). İlköğretim öğretmen adayları için meslek etiğinin önemi. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 28, 304-318.
- *Karataş, S., Caner, M., Kahyaoğlu, R. B., & Kâhya, S. (2019). Öğretmen adaylarının gözünden etik öğretmen ve öğretmenlik meslek etiği dersi. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 7(1), 29-49. <https://doi.org/10.14689/issn.2148-2624.1.7c1s.2m>
- *Karayol, M., & Eroğlu, S. Y. (2020). Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin mesleki etik ve mesleki motivasyon durumlarının incelenmesi: Muş ili örneği. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(2), 655-664. <https://doi.org/10.18506/anemon.683076>
- *Kayıkçı, K., & Uygur, Ö. (2012). İlköğretim okullarının denetiminde mesleki etik: Bir durum çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 1(1), 65-94.
- Keskin, N., & Keskin, İ. (2023). Öğretmen adaylarının eğitimde etik dışı davranışlara ilişkin görüşleri. *European Journal of Educational & Social Sciences* 8(1), 18-31. <https://doi.org/10.5281/zenodo.7853737>
- Keykha, A., & Imanipour, M. (2020). Meta-synthesis of professional ethics elements in higher education. *The Journal of Medical Education and Development*, 15(1), 53-70. <https://doi.org/10.18502/jmed.v15i1.3326>
- Köknal, Ö. (1996). *Bireysel ve toplumsal şiddet*. Altın Kitapları Yayıncılık.
- Kuçuradi, İ. (2006). *Etik*. TFK Türk Felsefesi ya da Simurg Dizisi.
- Maxwell, B., & Schwimmer, M. (2016). Professional ethics education for future teachers: A narrative review of the scholarly writings. *Journal of Moral Education*, 45, 354 - 371. <https://doi.org/10.1080/03057240.2016.1204271>
- *Özdemir, O. (2021). Özel eğitimde etik ve etik değerlendirmeler. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 23(1), 219-241. <https://doi.org/10.21565/ozelegitimdergisi.754783>
- *Özen, F. (2017). Change in the perception of teaching profession ethics by primary school teachers and student primary school teachers over time. *OPUS International Journal of Society Researches*, 7(13), 379-398. <https://doi.org/10.26466/opus.331158>
- *Özen, F., & Durkan, E. (2016). Algılanan örgütsel etik iklim ile öğretmenlik meslek etiği arasındaki ilişki. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 22(4), 593-627.
- *Özkan, H. H., & Çelikten, M. (2018). Öğretmenlik meslek eğitimi ile ilgili etik olmayan durumlar. *Turkish Journal of Educational Studies*, 5(2), 76-84. <https://doi.org/10.33907/turkjes.414323>
- Özmen, E. (2024). Zor zamanlarda öğretmek: öğretmenlerin afet sonrası öğretme motivasyonlarının incelenmesi. *Firat University Journal of Social Sciences*, 34(3), 1259-1271. <https://doi.org/10.18069/firatsbed.1503284>
- *Özmen, F., & Güngör, A. (2008). Eğitim denetiminde etik. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(15), 137-155.

- *Pelit, E., & Güçer, E. (2006). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğiyle ilgili etik olmayan davranışlara ve öğretmenleri etik dışı davranışa yöneltten faktörlere ilişkin algılamaları. *Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, (2), 95-119.
- Pieper, A. (1999). *Etiğe Giriş*. (Çev. V. Atayman & G. Sezer). Ayrıntı Yayınları.
- Pisarenko, V., & Pisarenko, İ. (1973). *Педагогическая Этика. [Pedagoji Etiği]*. Minsk: Narodnaia Asveta Yayınları.
- Kotkas, E., Rannula, K., Titma, T., Puura, K., Kopti, M., Sokolova, D., & Lenk, K. (2019). Professional ethics and its importance in education. *EPH-International Journal of Science And Engineering*, 5(1), 44-52.
- *Sakar, N., & Aybek, B. (2016). Öğretmen adaylarının eleştirel düşünme tutumları ile algıladıkları mesleki etik ilkelerin incelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 25(1), 93-108.
- Şahin, A. E. (2003). Meslek ve Öğretmenlik. V. Sönmez (Ed.), *Öğretmenlik Mesleğine Giriş* (3. Baskı) içinde (s. 269-322). Anı Yayıncılık.
- Taş, C. & Bulut, K. (2020). 1994-2020 yılları arasında eğitim-öğretim alanında yapılan etik konulu bilimsel çalışmaların farklı değişkenlere göre incelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 17(46), 234-264.
- *Temiz, H., Hacıhasanoğlu, T., & Özdemir, N. (2018). Meslek etiği dersinin öğrencilerin hile karşısındaki tutumları ve raporlama eğilimleri üzerindeki etkisi. *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 8(2), 137-155. <https://doi.org/10.18074/ckuiibfd.406439>
- *Tezcan, G., & Güvenç, H. (2020). Ortaokul öğretmenlerinin mesleki etik ikilemleri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 49, 439-460. <https://doi.org/10.9779/pauefd.588753>
- *Toprakçı, E. (2010). Öğretmen davranışlarının kamu meslek etiği ilkelerine uygunluğu. *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 35-50.
- *Toprakçı, E., Çakırer, I., Bilbay, A., Bağcıvan, E., & Bayraktutan, I. (2010). Kuram ve uygulamada eğitim denetmenleri meslek etiği. *Educational Policy Analysis and Strategic Research*, 5(1), 14-23.
- *Uzun, E. M., & Elma, C. (2012). Okul öncesi öğretmenlerinin mesleki etik ikilemleri çözümleme biçimleri. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 1(3), 279-287.
- Vahed, G., Ghalavandi, H., Ghalei, A., & Hasani, M. (2019). Design and Psychometry of a Tool for Evaluating Professional Ethics of Faculty Members. *Bioethics*, 9, 21-29.
- Warnick, B., & Silverman, S. (2011). A Framework for Professional Ethics Courses in Teacher Education. *Journal of Teacher Education*, 62, 273 - 285. <https://doi.org/10.1177/0022487110398002>
- Yayla, A. (2005). Eğitim kavramının etik açıdan analizi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Elektronik Eğitim Dergisi*, 2(1), 51-62.
- *Yılmaz, F., & Ünsar, A. S. (2019). Öğretim elemanlarının etik değerlerinin belirlenmesine yönelik öğrenci algısı. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 33, 105-124.

*Yücesan, B., & Zincirli, M. (2022). Öğretmenlik meslek etiği algısı ile örgütsel vatandaşlık davranışı arasındaki ilişki. *Journal of History School*, 61, 3582-3612. <https://doi.org/10.29228/joh.66210>

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Professional ethical principles are formed by the individual's love for his profession, his commitment to his profession, his development of his professional competence, his honesty in the profession, his professional reliability and the continuation of all of these (Manolova, 2011). The concept of professional ethics is important in all fields, as well as in the field of education. It is not possible to expect a reliable, fair and quality education in an environment where ethical behaviors are not present. Therefore, studies that address the concept of professional ethics in the field of education are important in terms of revealing the measures to be taken and the problems to be solved.

The need for this study arose from the emergence and discussion of the concept of ethics and its principles, and the formation of professional ethics over time, to provide information about the studies carried out on the concept of professional ethics in the field of education. In this context, the purpose of this study was determined as examining the publication years, keywords, justifications, purposes, research designs, samples, sample sizes, data collection tools, data analysis techniques, results and recommendations of the studies conducted on the concept of professional ethics in the field of education. In line with this purpose, answers will be sought to the following research questions below.

1. What are the publication years of studies addressing the concept of professional ethics in education?
2. What are the keywords of studies addressing the concept of professional ethics in education?
3. What are the justifications for studies on the concept of professional ethics in education?
4. What are the purposes of studies on the concept of professional ethics in education?
5. What are the methods of studies on the concept of professional ethics in education?
6. What are the results of studies on the concept of professional ethics in education?
7. What are the recommendations of studies on the concept of professional ethics in education?

Method

This study employed a qualitative research methodology, specifically thematic content analysis, to examine articles on the concept of professional ethics in education. To comprehensively review the literature on professional ethics in education, all articles in the Google Scholar, DergiPark, and ULAKBIM databases were searched using the keyword "professional ethics" and those related to education were selected. The first study was identified to be published in 2006. The studies reviewed were conducted between 2006 and 2024. The general characteristics, justifications, purposes, methodologies, results, and recommendations of these studies were analyzed. Content analysis was used to analyze the data. The full texts of the studies were considered during the content analysis. Simple statistics were used to interpret the data, calculating the frequencies and percentages of the categories.

Results and Discussion

Looking at the publication years of the articles, 18.9% of the articles were published in 2018, 10.9% in 2019, 10.8% in 2016, 8.1% in 2020, 8.1% in 2017, 8.1% in 2013, and the percentage value is between 5.4% and 0% in other years. In this context, it is observed that few studies were conducted until 2016, an increase was observed since 2016, a decrease in the number of publications was observed as of 2019, and no studies were conducted in 2023. Since 2016, the reason for the increase in the number of publications shows that the awareness of professional ethics in the field of education has gained significance. The reason for the decrease in the number of publications in the following years may be that the researchers' awareness of professional ethics in the field of education has increased and therefore they have not conducted studies.

When the keywords of the articles are investigated, it is seen that the words teacher, ethics, student and morality come to the fore. The reason why the words teacher, student, ethics and morality are used the most may be that the stakeholders of the studies on the concept of professional ethics in the field of education are mostly teachers and students.

When the purposes of the articles analyzed within the scope of the research were investigated, it was found that the most commonly used purpose (48.6%) was determined as "Examining ethical/professional ethical perceptions, dilemmas, behaviors and opinions". The reason for this may be that the concept of professional ethics is a new concept and the data collected is taken into consideration when making inferences about what it is.

In terms of research designs, survey research was used the most (37.8%) among quantitative research. The reason for this situation is that survey research is thought to be more advantageous in terms of time, economy and effort. More correlational and cause-effect research should be conducted to reveal the effects, results and related concepts of professional ethics and ethical concepts. Among qualitative studies, review studies were used the most (24.3%). It is seen that there is a sufficient number of review studies. A small number (2.7%) of action research is a deficiency.

When the samples of the articles within the scope of the research are investigated, the reason for working with teacher candidates (27%) and teachers (24.3%) groups may be the idea that the most important stakeholders of the concept of professional ethics in the field of education are the individuals who make up these groups. The fact that the rate of studies in which no study was conducted with any sample group ranked second can be said that only the theoretical framework for the concept of professional ethics in the field of education also provides an important research awareness. The fact that few studies were conducted with lecturers (2.7%) and school administrators (2.7%) is a disadvantage of the studies conducted in this context.

When the results of the studies dealing with the concept of professional ethics in the field of education are investigated, 37.8% of the articles presented theoretical information, 16.2% stated that ethical perceptions and behaviors differed according to various variables, 8.1% stated that ethical perceptions and behaviors did not differ according to various variables, 10.8% found a relationship between professional ethics and different variables, 10.8% developed a new scale and determined ethical principles, 5.4% investigated the variables affecting ethics. In this context, it is seen that there is enough theoretical knowledge. In future studies, it is recommended to examine the variables affecting professional ethical perceptions and behaviors and the reflection of these perceptions on the events by examining the events in depth rather than theoretical knowledge.